AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2020 / 38 • Eylül 2020

# WILLIAM SAROYAN'IN SÖZLERİ DE ÇARPITILIYOR

**AVİM**

William Saroyan (asıl adı Aram Karaoğlanyan) 1908 yılında Fresno, Kaliforniya/ABDde doğmuş, Ermeni kökenli Amerikalı, roman, kısa öykü ve tiyatro yazarıdır. Ailesi Bitlisten Amerikaya 1905 yılında göçmüştür. 1933 yılından itibaren öykülerini yayınlayan Saroyanın akıcı ve yalın dili çok sevilmiş, hatta bu üslubu "Saroyanesque" adı ile anılır olmuştur. Absürt tiyatro tarzı denilince akla gelen ilk isim Samuel Beckettten çok önce, bu tarz tiyatronun ilk habercisi sayılabilecek tiyatro oyunları yazmıştır. Saroyan eserlerini İngilizce yazmıştır. 1939 yılında The Time of Your Life oyunuyla Pulitzer Ödülü'nü kazanmıştır. Ancak sanatının yargılanmasına karşı çıkıp, bu eserinin diğerlerinden ne daha iyi ne de daha kötü olduğunu söyleyerek ödülü reddetmiştir. Saroyan, 1964'te Türkiyeye gelmiş, dönemin başbakanı İsmet İnönü'yle görüşmüş, Bitlis'i ziyaret etmiştir. Ziyareti Türkiyede ve Türk basınında ilgi ile karşılanmıştır. Yazar 1981 yılında vefat etmiş, UNESCO 2008 yılını Saroyan Yılı ilan etmiştir.

Dünyaca bilinen ve sevilen bu yazarın soykırım anlatısı çerçevesinde anılması yönünde çabalar vardır. Doğumunun yüzüncü yılında Saroyanı anmak için yazılmış bir şiirde[1] soykırım kelimesi araya sıkıştırılmakta, kitaplarının önsözünde veya hakkındaki belgesel Saroyanın Ülkesinde, kişilerin, Saroyanı soykırım anlatısı ile bir arada anma çabaları görülmektedir. Bunun yanında en çarpıcı olan ise, Saroyanın sözlerine yeni ifadeler ve kavramlar eklenerek kendisinden alıntı yapılıyor izlenimi verilmesidir.

Varsa göreyim bakayım dünyada bir kudretli el, bu milleti, bu kayda değmez halkın oluşturduğu küçük kabileyi yok edecek diye başlayan Saroyanın Sen Bir Ermeni, Ben Bir Ermeni (1936) hikayesinin son iki paragrafında geçen sözleri, Ermeni Soykırımı'nın kurbanlarının anıldığı 24 Nisan'da çok sık alıntılanmaktadır. Bu sözler, Saroyan'ın alıntılarını ve resmini içeren çeşitli posterlerde ve internet sitelerinde sıkça yer almaktadır. Aziz Gökdemir, ABDde bir Ermeni Gecesinde Saroyanın portresinin altında duvarda bu alıntının yazılmış olduğunu, öyküyü okumamış ve yazarı dahi tanımayan bir çok insanın bu paragrafı gayet iyi bildiğini söylemektedir.[2]

Ancak kitabı okuduğumuzda ve bazı Ermeni yazarların da dikkatini çektiği üzere[3], bu alıntılar Saroyan'ın aslında hiç yazmadığı satırları içermektedir. Sıkça alıntı olarak gösterilen sözlerde yer alan İkisi dünyanın herhangi bir yerinde buluştuğunda, yeni bir Ermenistan yaratmayacaklar mı, bakalım ve Bir daha dua etmeyecekler mi bakın ifadelerinin Saroyanın yazdığı hikayede yer almadığı görülmektedir. Aslında yer alan Görün bakalım bir halk yeniden canlanmayacak mı, yirmi yıl sonra iki tanesi birahanede karşı karşıya gelip kendi dillerinde gülüşüp sohbete dalmayacaklar mı. Hadi elinizden geliyorsa önleyin. Bakalım dünyanın o pek ulu düşüncelerini tiye almalarına engel olabilecek misiniz?

ifadeleri ise bu posterlerde ve alıntılardan çıkarılmıştır. Ayrıca hikayede yer alan dualar artık okunmuyor ifadesinin poster ve alıntılarda dualar artık cevaplanmıyor olarak değiştirildiği görülmektedir.

Yeni bir Ermenistan'ı kuracaklar, yine dua edecekler gibi ifadelerin eklenmesi, Diaspora örgütlerinin Ermenileri soykırım anlatısı ve din etrafında birleştirme çabası olarak görülmelidir. Saroyan Cemiyeti dahi değiştirilmiş alıntıyı bir kez kullanmış, 1981de vefat eden William Saroyanın ise itiraz etmesi mümkün olmamıştır. Ancak bu afişleri hazırlanması ile ilgili kişilerden Zaven Khanjian, Saroyan'ın orijinal metninde ince ayar yapmak tartışmasız bir şekilde yanlışken, sadece onu daha da güçlü kılmak amacıyla yapıldı" diyerek Saroyanın fikirlerinin çarpıtılmadığı imajını vermeye çalışmıştır.[4]

Bu noktada, Saroyanın gerçek fikirlerinin ruhuna ışık tutmak için, Ermenistanın Evladı Antranik hikayesinden, daha az alıntılanan bazı sözlerine dikkat çekmek isteriz:

> Biliverdim: Ermeniydim ben. Maraza çıkaran namussuzlara Tanrının lanetini okudum içimden. Evet, insan Ermeni olunca böyledir bu, ve bunda hatalıyız. Onu bunu namussuz diye diğerlerinden soyutlamak hakça değil. Ermeni nasıl acı çekerse Türk de acı çeker. Saçma işte, ama bunu bilemezdim o zaman. Bilemezdim şu Türk dediğimiz insanın zorlandığı yola sapan, kendi halinde, dünya tatlısı bir biçare olduğunu. Ondan nefret etmenin, aynı hamurdan çıkma Ermeniden nefret etmeye eşdeğer olduğunu. Ninem de bilmezdi, hâlâ da bilmiyor. Artık bunun bilincindeyim ben, ama kaç para eder?
>
> 1915 yılında General Antranik dünyayı kuşatan belanın sebeplerinden biriydi, ama buna kendi hatası diye bakmamak gerek. Önünde başka seçenek kalmamıştı; yapması gerekeni yapıyordu o kadar. Türkler Ermenileri öldürürken bir yandan General Antranik ve askerleri de Türkleri öldürüyordu. Az önce andığım hoş, kendi halinde, zararsız Türkleri □□□□□ suçlular cephe gerisinde, savaşın yakıp yıktığı yerlerden uzaktaydı çünkü. Böyle işte, göze göz, ama hep yanlış göz.
>
> Lawrenceın Arabistanda görevi neydiyse General Antranikin Ermenistan ve Türkiyede görevi oydu: Türk ordusunun başına tebelleş olup, İtalyan, Fransız, ve İngiliz orduları için tehdit oluşturmasını önlemek. General Antranik basit bir Ermeni köylüsü olduğundan İngiliz, Fransız, İtalyan hükümetlerinin sözüne inanmıştı, hizmetleri karşılığında halkı özgürlüğünü elde edecekti.

Bu alıntılar William Saroyanın düşünce yapısının günümüzün diaspora Ermeni örgütlerinin düşünce yapısından farklı olduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu bazı Ermeni örgütler Türk düşmanlığı göstermekte ve militan bir Ermeni kimlik inşası yürütmektedir. Ancak savaş karşıtlığı ile öne çıkan Saroyan'ın, Türk-Ermeni ilişkilerini geniş bir kapsamda değerlendirdiği görülmektedir.

**Fotoğraf: Fresnobee.com*

[1] Bedros Afeyan, "Bill Rode Sunlights Stream", *The Literary Groong, Armenian News Network/Groong*

, February 2020, http://groong.org/tlg/tlg-20200902.html

[2] Aziz Gökdemir, "Sunuş," içinde William Saroyan, *Yetmiş Bin Süryani* (İstanbul: Aras Yayıncılık, 2004).

[3] Marc A. Mamigonian, The Misquotation of William Saroyan, *Creative Armenia*, June 13, 2017, https://www.creativearmenia.org/the-misquotation-of-william-saroyan , CK Garabed, Mincing Words, *Armenian Weekly*, August 8, 2009, https://armenianweekly.com/2009/08/08/ck-garabed-mincing-words/

[4] Marc A. Mamigonian, The Misquotation of William Saroyan

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: AVİM, . 2026. "WILLIAM SAROYAN'IN SÖZLERİ DE ÇARPITILIYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2020 / 38. Eylül 09. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/WILLIAM-SAROYAN-IN-SOZLERI-DE-CARPITILIYOR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
**Tel**: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
**E-Posta**: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

*© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır*